

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBNOVU, RAZVOJ I POVRATAK

INFORMACIJA

O STANJU MALIM I SREDNJIM PREDUZEĆIMA NA PODRUČJU TUZLANSKOM KANTONA
U 2007. GODINU SA PRIJEDLOGOM SMJERNICA RADA U 2008. GODINI

Tuzla , mart 2008. godine

UVODNE NAPOMENE

Iskustva razvijenih zemalja ukazuju da je mala privreda vrlo značajna u ukupnoj privredi i zapošljavanju, i čak dvije trećine zapošljavanja u Evropskoj uniji i polovina u SAD se ostvaruje u oblasti malih i srednjih preduzeća.

Značaj malog poduzetništva ilustruje i činjenica da je Evropska unija 2000 godine u Lisabonu usvojila Evropsku povelju za mala i srednja preduzeća, kao strategiju prema kojoj njena privreda treba da postane najkonurentnija i najdinamičnija do 2010 godine. U tom cilju Evropska povelja je postala ključno političko sredstvo za opću promociju poduzetništva, koja naročito ističe značajnu ulogu malih i srednjih preduzeća u razvoju konkurentnosti i povećanju zaposlenosti.

Uloga države u procesu privrednog razvoja sastoji se od pomoći kroz stvaranje stabilnog i sigurnog okruženja u kojem poduzetnik može jednostavno planirati, komunicirati i ostvarivati svoje interese, ali mu se ne može garantovati uspjeh. Neposrednu pomoć država mu pruža u savladavanju početnih teškoća, u pristupu kapitalu, znanju, informacijama i općim uslugama.

Cilj Programa razvoja MSP-a bi upravo i bio da se kroz provedenju poticajnih mjera stvori okruženje koje će povoljno djelovati na nastanak novih i razvoj već postojećih privrednih subjekata, na njihovo stabilno i uspješno poslovanje, te naročito na njihov daljnji rast i razvoj.

Neke od karakteristika za MSP-a na našem Kantonu su:

- konkurentnost malog poduzetništva u odnosu na poduzetništvo u okruženju je znatno ispod prosjeka;
- produktivnost firmi (MSP-a) i F BiH zaostaje za produktivnošću konkurentskih firmi na tržištu;
- nedovoljna institucionalna podrška MSP-a koja su stabilna i kojima je potrebna podrška za dalji razvoj;
- relativno mali broj MSP – a na 1.000 stanovnika.

Prepreke za razvoj MSP – a u načelu su:

- loše stanje regionalne i lokalne infrastrukture;
- obrazovni sistem ne prati potrebe privrede;
- sporost u donošenju stimulaturnih propisa i njihova primjena;
- relativno nepovoljna poreska i finansijsko – kreditna politika.

Najznačajniji društveni i privredni efekti koji će se postići uspješnom razvojem MSP-a biće povećanje fleksibilnosti privrede, zaposlenosti, izvoza, smanjenje platnog deficita, ravnomjerniji teritorijalni razvoj i jačanje materijalne osnove za obrazovanje, zdravlje, i druge važne društvene djelatnosti.

U ovom izvještaju je obrađeno stanje u oblasti malih i srednjih preduzeća na području Tuzlanskog kantona.

Izvještaj razmatra:

- I Stanje u MSP-a,
- II Aktivnosti na stvaranju povoljnijeg poslovnog ambijenta u 2007,
- III Finansiski ambijent,
- IV Zakonska regulativa i
- V Prijedlog smjernica rada u 2008. godini.

I STANJE MALA I SREDNJA PREDUZEĆA (MSP-a)

Mala i srednja preduzeća prema Zakonu o poticaju i razvoju male privrede (Sl. novine F BiH 19/06) koji je preuzet iz Evropske povelje o malom i srednjim (SME skraćena oznaka za mala i srednja preduzeća po EU) preduzećima su podijeljena na slijedeći način:

Unutar kategorije male privrede, prema veličini, razlikuju se tri grupe subjekata-

1. mikro (do 10 zaposlenih),
2. mali (do 50 zaposlenih) i
3. srednji subjekti malog gospodarstva (do 250 zaposlenih).

Tabela 1.1.prikazuje broj preduzeća Federaciji BiH i Tuzlanskom kantonu.

Tabela 1.1.

Godina	2004	2005	2006	2007
TK	5684	6097	6583	6987
F BiH	30618	33290	36206	38913
Porast u odnosu na prethodnu godinu TK		7,26 %	7,97 %	6,14 %
Porast u odnosu na prethodnu godinu F BiH		8,72 %	8,75 %	7,6 %

* Izvor: Federalni Zavod za statistiku

Tabela 1.2 prikazuje broj preduzeća po općinama TK.

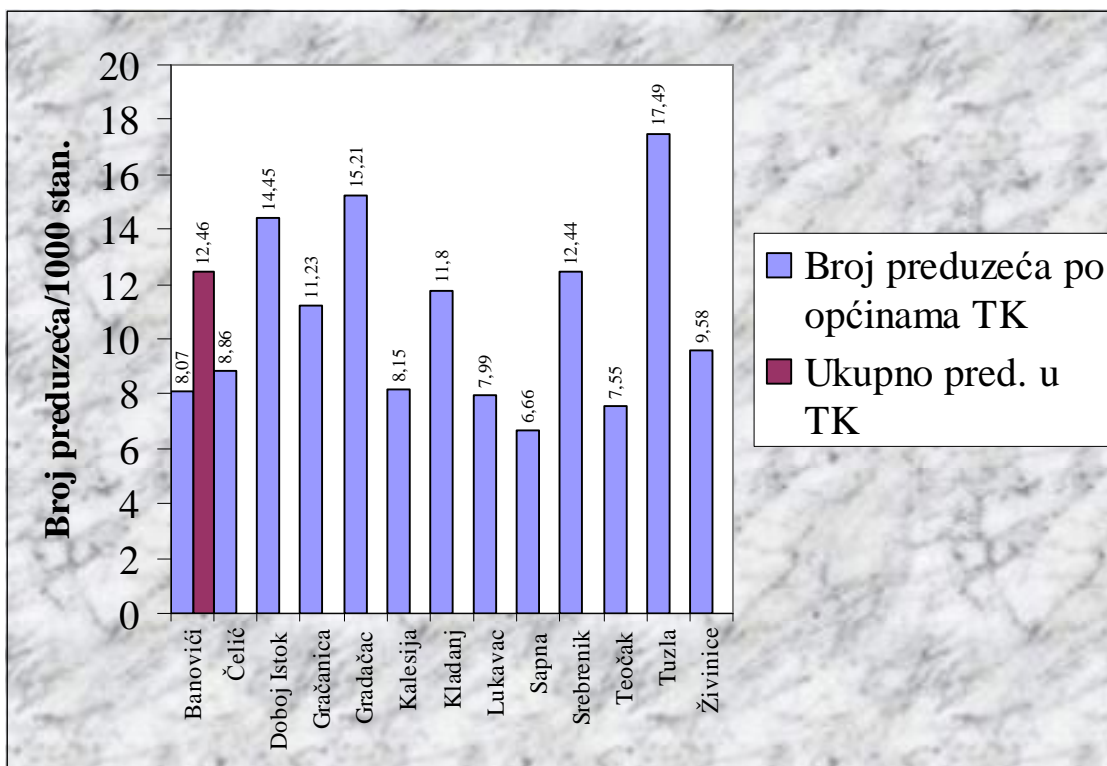
Tabela 1.2.

	OPĆINE													Ukupn o
	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice	
2006	214	115	153	589	639	305	177	437	79	563	60	2726	526	6583
2007	226	124	159	619	683	327	190	456	96	596	68	2887	556	6987
	8,07	8,86	14,45	11,23	15,21	8,15	11,8	7,99	6,66	12,44	7,55	17,49	9,58	12,46

Br. MSP-a na 1000 stanovnika (polazište je broj stan. TK 560.000)

* Izvor: Federalni Zavod za statistiku

Sl.1 Dijagram broja preduzeća na 1000 stanovnika po općinama Tuzlanskog kantona

Prisutna je neravnomjerna raspoređenost preduzeća po kantonu, najviše preduzeća se nalazi u općini Tuzla a najmanje zastupljeno u općinama Teočak, Sapna i td.

Registrovani pravni subjekti na Tuzlanskom kantonu pokazuju gustinu od oko 12,46 poduzeća na 1.000 stanovnika.

S obzirom na vrlo neujednačen regionalni razvoj na kantonu neophodno je posvetiti veću pažnje ravnomjernijem razvoju MSP-a prema nerazvijenim općinama.

Radi usporedbe sa zemjama u okruženju navodimo neke od podataka. U Evropskoj uniji na 1000 stanovnika ima prosječno 50 poduzeća, dok Slovenija ima 56,8; a Mađarska 75 poduzeća.

Zaposlenost po granama u MSP-a

U tabeli 1.3. su prikazani podaci o zaposlenosti po granama na dan 31 decembar.

Tabela 1.3.

	Broj redueća 2006	Broj zaposlenih 2006	Broj redueća 2007	Broj zaposlenih 2007
Ukupan broj aktivnih preduzeća	6583	71293	6987	81.300
A (poljoprivreda, lov i šumarstvo)	131	2521	142	1.234
B (ribarstvo)	3	0	3	
C (rudarstvo)	36	8768	38	8075
D (prerađivačka industrija)	862	16721	900	19114
E (snabdijevanje električnom	25	2725	27	2722

energijom, gasom i vodom)				
F (građevinarstvo)	461	4004	497	5514
G Trgovina i popravak motornih vozila	2171	8412	2261	13434
H Ugostiteljstvo	111	1907	118	2586
I Prijevoz, skladištenje i veze	558	5028	584	5821
J (finansijsko posredovanje)	16	1090	16	1014
K (Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge)	429	1307	463	2221
L Javna uprava i odbrana	348	5173	351	5129
M (obrazovanje)	211	6687	215	7002
N (zdravstvena i socijalna zaštita)	273	5183	281	5414
O (ostale javne, društvene, socijalne i slične uslužne djelatnosti)	948	1472	1091	1756
P Privatna domaćinstva sa zaposlenim	0	1	1	3
Q Eksteritorijalna organizacija i tijela	0	0	0	0
Ostalo neraspoređeno po SKD		259		261

* Izvor: Federalni Zavod za statistiku

Obzirom da Zavod za statistiku FBiH još nije uspostavio sistem za praćenje pokazatelja stanja MSP-a na način propisan Zakon o poticanju razvoja privrednih subjekata u F BiH, trenutno nije moguće prezentirati sistematične i sveobuhvatne podatke (broj uposlenih i finansijski pokazatelji o mikro, malim, i srednjim privrednim subjektima, pokazatelji po kantonima, učešće MSP u izvozu, GDP i slično).

Naprijed prezentirani podaci ne odražavaju vjerodostojno stanje u oblasti malog poduzetništva jer tretiraju neke oblasti koje ne spadaju u kategoriju MSP-a, kao što je javna uprava i odbrana, obavezovne socijalne i zdravstven institucije, ostale javne i društvene djelatnosti.

Dominantna djelatnost MSP-a i je u trgovina i ugostiteljstvu u odnosu na proizvodnju. Od ukupnog broja privrednih subjekata MSP-a 93 – 94 % čine subjekti koji upošljavaju do 10 zaposlenih, 5-6 % čine subjekti koji upošljavaju od 11- 49 zaposlenih, a tek 1 % čine subjekti koji upošljavaju 50-100 zaposlenih.

II

AKTIVNOSTI NA STVARANJU POVOLJNIJEG POSLOVNOG AMBIJENTA U 2007

II.1. Ministarstvo za obnovu razvoj i povratak

II.1.1. Aktivnosti na realizaciji budgezetske stavke »Podrška razvoju kantona u 2007» u Ministarstvu za obnovu, razvoj i povratak TK početo sa radom u augustu 2007.g., preko Hypo Alpe Adria banke.

Vođene su aktivnosti oko dodjele kreditnih sredstava MSP-a putem HYPO banke sa subvencioniranom kamatom za dugoročne kredite u iznosu do 50.000,00 KM za pravna lica. Subvencionirana kamata iznad 2 % za postojeća i finansirana kamata (0,00%) za novoosnovana pravna lica.

Kreditna sredstva su bila namijenjena za nabavku opreme, alata, uređaja, adaptacija i gradnja poslovnih prostora. Podaci o dodjeli kredita prikazani su u Tabeli 2.1.

Tabela 2.1.

Red. br.	Općine	PRAVNA LICA (2 % KAMATA)					PRAVNA LICA (0 % KAMATA)					Ukupno realizvanih kredita	Iznos sredstava
		Broj zahtjeva	Data saglasnost	Iznos sredstava po izdatim saglasnostima	Realizovan kredit u banci	Iznos kreditnih sredstava	Broj zahtjeva	Data saglasnost	Iznos sredstava po izdatim saglasnostima	Realizovan kredit u banci	Iznos kreditnih sredstava		
1	Banovići	2	2	100000								0	0
2	Čelić	2	2	100000	2	100000						2	100000
3	Doboj Istok	1	1	50000								0	0
4	Gračanica	9	9	450000	7	325000	3	3	150000	1	50000		375000
5	Gradačac	8	8	400000	6	300000	6	6	300000	2	70000	8	370000
6	Kalesija	6	6	300000	1	50000						1	50000
7	Kladanj	2	2	100000	2	100000	2	2	100.000			2	100000
8	Lukavac	7	6	300000	2	90000							90000
9	Sapna	1	1	50000									0
10	Srebrenik	6	5	250000	3	150.000	1	1	50000	1	50.000	4	200000
11	Teočak						1	1	50000			0	0
12	Tuzla	31	26	1260000	20	940.000	11	11	550.000	5	250000		1190000
13	Živinice	7	7	350000	3	150.000							150000
	UKUPNO:	82	75	3.710.000	46	2205000	24	24	1200000	9	420000		2625000

Podnešeno je ukupno 106 zahtjeva od strane pravnih lica. Od toga je 7 zahtjeva nije dobilo saglasnost a preostalih 99 zahtjev je dobio saglasnost ovog Ministarstva kako slijedi:

- 75 zahtjeva za kredit postojećih pravnih lica sa subvencioniranom kamatnom stopom iznad 2 %
- 24 zahtjeva za kredit novootvorenih pravnih lica kojima se finansira kamata

Nakon okončanja procedure u banci, kredite je realizovalo slijedeći broj pravnih lica:

- 46 pravnih lica sa subvencioniranom kamatnom stopom iznad 2 % (61,33 % od ukupnog broja datih saglasnosti).
- 9 pravnih lica kojima se finansira kamata (37,5 % od ukupnog broja datih saglasnosti).

Na ime subvencionirane kamate postojećim pravnih licima (2%) utrošeno je 341.918,04 KM, za nvoregistrovana pravnih lica (0 %) utrošeno je 98.184,08 KM. Utrošena sredstva za obje stavke su iznosile 440.102,12 KM koje je finansirala Vlada Tuzlanskog kantona.

Ukupno realizovano kreditnih sredstava 2.625.000,00 KM.

Djelatnosti privrednih društava (DOO) korisnika sredstava

a) Kamata 2 %

Struktura proizvoda i usluga kojim se bave ova privredna društva je prilično heterogena.

Od eksploatacije pitke vode do informativne tehnologije. Međutim, može se primijetiti da dominiraju građevinarstvo i proizvodnja građevinske stolarije.

Vrsta djelatnosti	Broj Doo
Građevinarstvo (uglavnom niskogradnja, održavanje i gradnja puteva)	7
Proizvodnja građevinske stolarije (drvo, aluminijum, PVC)	5
Prerada i obrada PVC-a	4
Metalprerađivačka industrija	6
Grafička djelatnost	3
Rashladni i klima uredjaji, centralno grijanje	3
Obrada drveta i namještaj	3
Informativne tehnologije	2
Konfekcija	3
Obrada stakla	2
Ostale pojedinačne djelatnosti	8

b) Beskamatna sredstva za početnike:

Proizvodi ili usluge	Broj DOO
Sportska konfekcija	1
Pekarski proizvodi i brza hrana	1
Proizvodi drvene građevinske stolarije	1
Obrada kamena	1
Automehaničarske i autolimarske usluge	2
Proizvodnja gljiva	1
Metalprerađivačka djelatnost	1
Proizvodnja dezinfekcionih sredstava	1

II.1.2. Pomoć za certificiranje pravnih subjekata po međunarodnom standardima

Vodjenju aktivnosti oko subvencioniranja programa za uvođenje i certifikacije sistema upravljanja kvalitetom, čime se poduzeticima omogućava stalni razvoj kvalitete njihovih proizvoda i usluga, i povećanje konkurentne sposobnosti na domaćem i stranom tržištu. Po ovom osnovu je sufinansirano osam preduzeća po međunarodnim standardima EN ISO 9001:2000, DIN EN ISO 14001:2004, HACCP-ISO-22000:2005, realizovana su sredstva u iznosu od 63.347,50 KM;

II.1.3. Deponovana sredstva kog NLB Tuzlanska banka (GTZ)

Dodjeljivanje kreditnih sredstava koja su deponovana u NLB Tuzlanskoj banci d.d. Tuzla, a namijenjena podsticaju razvoja poduzetništva i obrta na prostoru Tuzlanskog kantona. Po ovom osnovu dodijeljeno je 6 kredita u ukupnom iznosu od 115.000,00 KM.

II.2. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Tuzlanskog kantona

Vlada Tuzlanskog kantona preko ovog Ministarstva u saradnji sa komercijalnim bankama značajno doprinijela razvoju i povećanju proizvodnje u grani poljoprivrede kao što su podsticaji, subvencioniranje kamate, prilemani i sl. (proizvodnja mesa, mlijeka, meda, voća, povrća i drugih poljoprivrednih proizvoda, podrška stočarstvu i sl.) u ukupnom iznosu 7.248.925,93 KM.

NAPOMENA

Ulaganja u u primarnu poljoprivrednu proizvodnju se većim dijelom odnosi na Obrt a manjim dijelom na MSP-a.

II.3. Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva Tuzlanskog kantona

Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva je u 2007 godini vodilo aktivnosti pomoći privrednim društvima sa najmane 51% državnog kapitala nad kojima ovlaštenja vlasnika kapitala vrše organi Tuzlanskog kantona radi: podsticaj izvoza, novog zapošljavanja, subvencije kod investiranja u razvoj, priprema za restuktuiranje i privatizaciji neprivatiziranih društava, socijalno, zdravstveno i penziono zbrinjavanje. Subvencije preduzećima u privatnom vlasništvu za razvoj, pomoć u izgradnji industrijskih objekata u robnom općinama Kantona, kao i pomoć u izgradnji industrijskih zona u ukupnom iznosu od 6.944.935,00 KM.

II.4. PODSTICAJ RAZVOJA OBRTA U TK SREDSTVIMA BUDŽETA VLADE FBiH (Grant sredstva, Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta za 2007.godinu.)

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, već niz godina učestvuje u podsticanju razvoja poduzetništva i obrta dodjelom sredstava fizičkim i pravnim licima, institucijama, općinama itd.

Visina sredstava za 2007.godinu. iznosila su 9 miliona KM.

Iz Tuzlanskog kantona je podržano 36 poduzetnika bespovratnom sredstvima u ukupnom iznosu od 416.000,00 KM.

Struktura izabranih programa prema mjestu pripadnosti MSP-a je slijedeći:

Općine TK	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice
Broj korisnika	0	0	5	7	3	1	0	3	0	2	0	15	0
Finansisko učešće % (u odnosu na sredstva koja su investirana na Kantonu)	0	0	18,99	18,75	4,33	5,53	0	8,17	0	2,88	0	41,58	0

NAPOMENA

Na osnovu javnog poziva „Transfer za poticaj razvoja, poduzetništva i obrta“ za 2007 godinu Federalnog ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta je obradilo 1017 zahtjeva i dodijelilo finansiskih sredstava u iznosu od 9.000.000,00 KM. Od toga iz Tuzlanskog kantona je 54 zahtjeva procentima 5,3 % od broja zahtjeva odnosno 609.500,00 KM ili u procentima 6,77 % od ukupnih sredstava.

II.5. Federalno Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Federalno Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva po programu „Podsticaj za poljoprivredu“ Vlada Federacije u 2007 godini je podržalo primarnu poljoprivrednu proizvodnju na Tuzlanskom kantonu u ukupnom iznosu 7.454.127,61 KM.

REKAPITULACIJA FINANSISKIH SREDSTAVA

1. Općine TK	2.764.884,00 KM
2. Tuzlanski kanton	15.664.539,73
3. Vlada Federacije BiH	8.063.627,61 KM
UKUPNO	25.212.688,98 KM

III

FINANSISKI AMBIJENT U 2007. GODINI.

III.1. Finansiske institucije

Banke

Na području TK radi desetak poslovnih banaka i sve su strane banke.

Bankarska infrastruktura dovoljno razvijena za potrebe jedne male ekonomije kao što je ova u Bosni i Hercegovini. Na prostoru Tuzlanskog kantona postoji devet (9) banaka ili njihovih poslovnica u kojima je moguće dobiti finansiska sredstva za poticaj razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Moguće je podići kreditna sredstva u iznosu od 5.000,00 BAM do 8.000.000,00 BAM zavisno od namjene ili vrste djelatnosti (obrotna sredstva, stalna sredstva, za izvoz ili investicije). Kamatna stopa se kreće u rasponu od 6 % do 11,9 % ; i od EURIBOR +1% do EURIBOR +5%.

(Eurobor je promjenjiva kamatna stopa i trenutno iznosi 4,75 %.)

Postoje povoljnije kreditne linije ali namjenske a to je za MSP-a, obrt i poljoprivredu 2% i zapošljavanje demobilisanih boraca i njihovih porodica gde je kamata 4% dok razliku kamate sufinansira Vlada Tuzlansko kantona i 4% za industriju zanatstvo i usluge koju sufinansira Federalni zavod za zapošljavanje IBF.

Grejs period je od 0 do 36 mjeseci zavisno od namjene kredita a može se dobiti na period od 1 do 10 godina.

Za kredite do 30.000,00 BAM potrebni su žiranti a preko 30.000,00 BAM hipoteka.

Pored navedene kamata za podizanje kredita dodatno uvećanje je još obrada kredita oko 1% i hipoteka 1%.

Banke u radu sa privredom, preferiraju jake i uspješne firme, a nerado se upuštaju u rad sa malim preduzećima, a naročito su podozrivi prema početnicima (Start – up firme), jert ove plasmane smatraju rizičnim.

Dakle, nemamo niti jedne razvojne banke, ali to je ozbiljno pitanje i vezano je za viši nivo vlastiti odlučivanja, Ove godine najavljena je povoljna kreditna linija od strane Federalne banke za obnovu i razvoj.

Na osnovu iznesenog može se utvrditi da je teško započeti vlastiti biznis, a teško ga je i dalje razvijati. Bez obzira što su kamate na kredite znatno snižene (1999.g. bile su čak 21 %), još uvijek su visoke, te bankarski sektor možemo označiti nesklonim poduzetništvu, te tako mnogi izgledni projekti ostaju nerealizirani.

U vezi sa bankarskim sektorom, treba spomenuti i mikrokreditne organizacije. Neke od njih nametnuli su se kao ozbiljan faktor u kreditiranju malog biznisa. Zahvaljujući brzini obrade (besplatne) kredita i jednostavnijem i jeftinijem obezbjeđenju kredita. Bez obzira, što rade sa višim kamatama nego banke, mikrokreditne organizacije su vrlo popularne kod poduzetnika u malom, naročito mikro biznisu.

Problemi u razvoju Poduzetništva u TK (MSP, obrt, agencije)

III.2. Poteškoće koje utiču na razvoj poduzetništva

- Unutrašnja nelikvidnost
- Obzirom da su poduzetnici okrenuti uglavnom domaćem tržištu, naplata potraživanja ide vrlo teško i razvlači se na dugi vremenski period.
- Neadekvatna carinska politika i politika akcija domaćeg proizvođača stavlja u neravnopravan položaj.
- Malo i nerazvijeno tržište, male apsorpcijske sposobnosti i ogroman uvoz, obzirom na potpunu liberalizaciju tržišta.
- Još uvijek porozne granice koje omogućuju funkcionisanje crnog tržišta i nastajanje nelojalne konkurencije, a ovo je posebno izraženo u oblasti prehrambenih proizvoda.
- Visoki doprinosi po uposlenom
- Neizgrađen pristup marketing aktivnostima (oglašavanje, promocija, promotivne aktivnosti, sajmovi)
- Dizajn i pakovanje
- Nizak nivo educiranosti uposlenih, kao i nizak nivo informiranosti.
- Nizak nivo korištenja interneta u biznisu.
- Nefleksibilnost kod uvođenja novih i akumulativnijih proizvoda i nespremnost angažiranja stručnih konsultanata.

ZAKONSKA REGULATIVA

Bosna i Hercegovina

Na državnom nivou ne postoji zakon o privrednim društvima ili poduzećima, ali postoji težnja da se zakoni reguliraju ovu oblast na nivou entiteta, ujednače i približe standardu Evropske unije.

Registracija poslovnih subjekata je rješena na nivou BiH, *Okvirnim zakonom o registraciji poslovnih subjekata* «Sl. glasnik BiH 42/04».

Ovim Zakonom su na jedinstven način u Bosni i Hercegovini regulirani:

- § Principi registracije poslovnih subjekata,
- § Subjekti upisa i predmet registracije,
- § Vođenje i sadržaj Registra,
- § Troškovi registracije,
- § Vrijeme registracije,
- § Obavezni podaci o subjektima upisa,
- § Registracija dijela upisa subjekata,
- § Subsidijarna društva,
- § Promjene podataka značajne za pravni promet,
- § Statusne promjene,
- § Obrazci i postupak o prijavi za registraciju,
- § Rješenje o registraciji i druga pitanja i

§ Uvid u registar od strane trećih lica.

Najvažnije inovacije koje donosi *Okvirni zakon* tiču se rokova za registraciju. Naime, odredbama u članu 20., je regulirano da će: « nadležni registarski sud izdati rješenje o registraciji u toku od pet radnih dana od predaje uredno podnesene prijave».

Federacija BiH

§ Osnivanje, poslovanje, upravljanje i prestanak privrednih društava je regulirano *Zakonom o privrednim društvima* iz 1999 «Sl. novine F BiH br. 23/99; 45/00; 2/02; 6/02; 29/03; 68/05» . godine.

I Zakon o registraciji poslovnih subjekata u F BiH «Sl. novine F BiH br. 27/05; 68/05» MSP-a preduzeća su uglavnom među privrednim društvima koja su organizirana kao društva sa ograničenom odgovornošću.

Za registraciju MSP-a (pravnog subjekta) potrebno je:

1. Ugovor o osnivanju preduzeća
2. izvještaj o procjeni vrijednosti i isprave o unosu uloga u stvarima i pravima,
3. spisak sa ličnim podacima članova uprave i nadzornog odbora, ako se on imenuje, s njihovim izjavama o prihvatanju dužnosti.
4. Statut firme

Troškovi:

- 2000,00 BAM deponuju se kod banke,
- 55,00 BAM taksa
- 690,00 BAM sudska taksa
- 250,00 BAM troškovi oglasa
- 35,00 BAM izrada pečata
- 200,00 BAM troškovi izdavanja carinskog broja
- 50,00 BAM ostali troškovi

Što ukupno iznosi 3.100,00 BAM a preduzeće se može registrovati za 15 dana.

PRIJEDLOG SMIJERNICA RADA U 2008. GODINI

Prepoznajući potencijalni doprinos malih i srednjih poduzeća ekonomskom rastu, otvaranju novih radnih mjesta, inovacijama, transferu tehnologije i dostignućima u socijalnom i ekonomskom razvoju. Polazeći od postojećih ograničenja za razvoj malih i srednjih poduzeća, niskog nivoa poslovnih znanja, regulativnih i administrativnih barijera, ograničenog pristupa raspoloživim izvorima finansijskih sredstava, uzimajući u obzir najbolja međunarodna iskustva iz oblasti razvoja malih i srednjih poduzeća i preporuke iz Evropske povelje o malim i srednjim poduzećima, nophodno je donijeti *Strategiju razvoja malog i srednjeg poduzetništva na državnom nivou.*

Treba osigurati ili u tom prvcu djelovati

1. izgradnja infrastrukture za potrebe MSP - a (inkubatori, poduzetničke zone, poslovni centri, tehnološki parkovi, poduzetnički centri i sl.);
2. povećanje učešća malih i srednjih poduzeća u BDP - u u iznosu od cca. 60%; povećanje udjela malih i srednjih poduzeća u ukupnoj zaposlenosti na 2/3 ukupno radno sposobnog stanovništva;
3. povećavajući učešće malih i srednjih poduzeća koja se baziraju na proizvodnji i ne-trgovačkim uslugama;

4. značajno povećanje učešća malih i srednjih poduzeća u odnosu na mikro poduzeća u ukupnoj strukturi poduzeća;
5. povećanje konkurentne sposobnosti malih i srednjih poduzeća u ekonomskim sektorima u kojima Tuzlanskog kantona ovisi od uvoznih dobara i usluga;
6. povećanje broja poduzeća konkurentnih i orjentiranih na izvoz u EU;
7. Poticaj razvoju MSP-a povoljnim kreditima sa subvencioniranim kamatama, što Vlade TK i čini,
8. Na nivou BiH treba uspostaviti i aktivirati fondove za pomoć razvoju MSP-a, u vidu kreditnih garancija.
9. Pomoć pri certificiranju i uvođenje ISO stadarda (ISO 9000 i 14000; HACCAP; i CE znak i sl),
10. smanjenje obima *sive ekonomije* istovremenim poboljšanjem ambijenta u kome posluju registrirana poduzeća i privatni poduzetnici i većom koordinacijom rada inspeksijskih službi;
11. jačanje veza između obrazovnog sistema i naučno – istraživačkog rada u sektora MSP-a-, obrazovni i naučno – istraživački sistem moraju se više prilagoditi potrebama tržišne ekonomije;
12. sprovođenje reformi javnih službi u cijju efikasnijeg pružanja usluga i značajnog smanjenja administrativnih i birokratskih prepreka koje se postavljaju pred sektor MSP-a;
13. izgradnja informatičkog sistema za potrebe MSP - a
14. Podrška u finansiskim sredstvima MSP-a za izlaganje na sajmovima,
15. Politiku države prema MSP-a treba postepeno modificirati u skladu sa Evropskom poveljom o MSP-a.
16. Obrazovanje prilagođavanje potrebama privrede.
17. Formiranje i jačanje granskih udruženja ili asocijacija na nivou Kantona i po općinama,

U cilju što efikasnijeg i racionalnijeg korištenja nedovoljnih finansijskih sredstava, neophodno je fokusirati podsticajne prvenstveno na prehrambeni, drvoprerađivački, metaloprerađivački i sektor informaciono-komunikacionih tehnologija, i turističku djelatnost.

MINISTAR
Sead Mujanović